

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

KA2 STRATEGIC PARTNERSHIP PROJECT n°2019-1-LT01-KA201-060726

Citizen in 31 hours

Pilsonis 31 stundā

NABADZĪBA

Mācību resursi

Izdevums *Pilsonis 31 stundā* ir metodisks līdzeklis ekonomikas, pilsoniskās izglītības un ētikas mācību satura apguvei starpdisciplinārā pieejā, kas izstrādāti Erasmus+ KA2 projekta *Citizen in 31 hours* ietvaros. Projekta materiāli sastāv no 10 tematiem: nevienlīdzība, nabadzība, migrācija, piesārņojums, patērētājsabiedrība, sociālie tīkli, mākslīgais intelekts, viltus ziņas, darbs, veselība. Katrā tematā ir trīs nodarbības. Katrā nodarbībā tiek aplūkota konkrēta apakštēma, kas atspoguļo personīgo vai kopienas, vai globālo perspektīvu. Katra no šīm perspektīvām ietver ekonomiskos, pilsoniskos un ētiskos aspektus.

1. NODARBĪBA

Temats: Nabadzība

Problēma: Kā es varu palīdzēt nabadzīgajiem?

EKONOMIKA: privāts atbalsts, bezpeļņas organizācijas

ĒTIKA: draudzība, iejūtība

PILSONĪBA: sabiedriska organizācija, aktīva līdzdalība sabiedriskajā dzīvē

2. NODARBĪBA

Temats: Nabadzība

Problēma: Vai ir iespējams atrisināt nabadzības problēmu?

EKONOMIKA: bagātība un nabadzība, darbaspēks, valdības un privātais atbalsts

ĒTIKA: nabadzības mazināšana, ģimenes ētika, solidaritāte, sociālā solidaritāte, taisnīgums

PILSONĪBA: solidaritāte, sociālais taisnīgums

3. NODARBĪBA

Temats: Nabadzība

Problēma: Kāpēc pasaulē joprojām ir bads?

EKONOMIKA: trūkums, darbs, privātīpašums, apmaiņa

ĒTIKA: taisnīgums, cilvēcība, ekspluatācija

PILSONĪBA: sociālā labklājība, ekonomiskā labklājība, privātā īpašuma tiesības

Redaktors: Ineta Helmane, Agita Klempere-Sipjagina

© Latvijas Universitāte Pedagoģijas, psiholoģijas, mākslas fakultāte, 2020

1. NODARBĪBA

Temats: Nabadzība

Problēma: Kā es varu palīdzēt nabadzīgajiem?

EKONOMIKA: privāts atbalsts, bezpeļņas organizācijas

ĒTIKA: draudzība, iejūtība

PILSONĪBA: sabiedriska organizācija, aktīva līdzdalība sabiedriskajā dzīvē

Pamatprincipi un to definīcija.

Nabadzība. Personas vai sabiedrības grupas situācija, kurai raksturīga nespēja nodrošināt savas vajadzības (pārtika, dzeramais ūdens, pajumte, veselības un izglītības pakalpojumi).

Sociālā atstumtības un nabadzības risks. Cilvēka vai sabiedrības grupas situācija ar zemāku dzīves līmeni (ienākumi, dzīves apstākļi) nekā pārējā sabiedrībā. Nabadzības riska sliekšnis ir relatīvs lielums un ir 60 % no rīcībā esošo ienākumu mediānas pārrēķinātas uz ekvivalento patērētāju skaitu mājsaimniecībā, aprēķināts tiek izmantojot metodoloģiju, kas tiek izmantota ES valstīs.

Privāts atbalsts. Brīvprātīgas labdarības aktivitātes, kuru mērķis ir palīdzēt nabadzībā dzīvojošajiem.

Bezpeļņas organizācija. Sabiedriskā organizācija. Brīvprātīga apvienība, kas darbojas sabiedrības vai tās grupu labā, nemeklē peļņu un tiešu līdzdalību valsts pārvaldē.

Draudzība. Attiecības, kurām raksturīga līdzīga pieredze, vērtības, darbības un mērķi.

Empātija. Spēja iejusties cita iekšējās problēmās.

Ievads.

Noskatieties video un apspriediet:

Video: <https://youtu.be/gS4ODWOC6kA>

- Dažreiz mēdz teikt, ka dzīvot nabadzībā ir paša izvēle - dzīvesveids. Vai jūs atbalstāt šo ideju?
- Vai naudas (kabatas naudas daļas) došana nabadzīgajiem ir reāla palīdzība? Kādas nabadzības problēmas var atrisināt ar naudu un kuras ne?
- Kuru stratēģiju izvēlaties jūs, saskaroties ar nabadzības izpausmēm - vai jūs mēģināt to ignorēt, jo visiem nav iespējams palīdzēt vai cenšaties palīdzēt tik daudz, cik tobrīd iespējams?
- Ko nozīmē slikta dzīve Latvijā? Ja cilvēkam ir maize un ūdens, vai tas nozīmē, ka viņš nav nabadzīgs?
- Cik procentu latviešu jūsuprāt ir nabadzīgi?
- Kam būtu jā rūpējas par nabadzīgajiem: valdība vai sabiedrībai (radnieki, klasesbiedri, kaimiņi utt.)? Kāpēc?
- Vai nabadzība tiktu atrisināta, ja valdība nodrošinātu mājokli visiem nabadzīgajiem un katru mēnesi maksātu minimālo algu?
- Kādas labdarības organizācijas jūs zināt, kas palīdz cīnīties pret nabadzību? Vai esat piedalījies viņu aktivitātēs vai īpašās akcijās?

Uzdevumi

1

Visi cilvēki darbojas ierobežotu resursu pasaulē, viņiem trūkst visa, sākot no pārtikas līdz mājoklim un ceļojumiem. Materiālās bagātības radīšanai cilvēkiem jāizmanto ekonomikas mehānismi: darbaspēks, biržas un privātīpašums. Tomēr daži cilvēki vides vai to ierobežojumu dēļ nespēj izmantot šos mehānismus. Kādi ir šie iemesli?

Vide: slikti dabas resursi: nav dzeramā ūdens, neauglīga zeme. Neattīstīta infrastruktūra: nav skolu, nav medicīnas iestāžu. Nejauši vides apstākļi, piemēram, nodedzināta māja

vai

Cilvēks: fiziska / garīga invaliditāte, spēju trūkums. Nejaušs gadījums: vīrietis – kurš zaudējis darbu.

2

Palūdziet katram skolēnam patstāvīgi pabeigt šādus teikumus:

1. Pēdējo reizi par nabadzību dzirdēju, kad redzēju

Piemēram, ziņojums televīzijā par badā mirušiem Āfrikas bērniem; ka maks ir tukšs; vecs vīrietis, kurš lūdz naudu.

2. Kādas izjūtas, emocijas rodas, ar to saskaroties

Piemēram, līdzjūtība, empātija, skumjas, netaisnības izjūta, kauns, vēlme palīdzēt.

3. Mana reakcija (darbība) bija

Piemēram, vienaldzība - es neko nedarīju; vēlme palīdzēt - atgriežoties mājās, es meklēju informāciju par to, kā es varu palīdzēt nabadzīgajiem; tieša palīdzība - es vecai sievietei iedevu eiro.

4. Es palīdzētu nabadzīgākajiem, ja

Piemēram, man būtu vairāk naudas; Es uzskatu, ka viņiem patiešām nepieciešama mana palīdzība; es zinātu, kā citādi, ja ne ar naudu, es varu palīdzēt.

5. Ja es vai mani radnieki nonāktu šādā situācijā, es vispirms gaidītu palīdzību no

Piemēram, no vecākiem; no draugiem; no organizācijām (piemēram, Sarkanā krusta, Paēdušai Latvijai utt.); no valdības.

3

Pamatojiet vai klievējiet mītu

Mīts. Palīdzēt ir iespējams ne tikai ar naudu, bet piešķirot laiku, izmantojot spējas. Piemēram, jūs varat iemācīt kaimiņam izmantot internetu, lai palīdzētu viņam ātrāk atrast darbu.

Mīts. Cilvēki var nonākt nabadzībā ne tikai tāpēc, ka paši nolemj nerīkoties. Rūpes par sevi var būt sarežģītas slimības, vecuma, zināšanu vai prasmju trūkuma, kā arī ārēju apstākļu - dabas katastrofu utt. dēļ.

Taisnība. Uz šo noteikumu balstās arī valsts atbalsta sistēma. Kamēr nebija valsts atbalsta, kopienas locekļu nerakstīts morāls pienākums bija sniegt atbalstu kopienas loceklim, kam tas nepieciešams. Ģimenes locekļu, tuvinieku, kaimiņu, baznīcas vai brālību atbalsts nodrošināja vājāko sabiedrības locekļu sociālo aizsardzību. Pozitīvas emocijas (mīlestība, pieķeršanās, solidaritāte, altruisms, pateicība) ir nozīmīgas šajās brīvprātīgajās un savstarpējās attiecībās un pārveido sociālās vajadzības paražās un morāles normās. Bet, ja kādam tas nešķiet pareizi, tad atbalstīt trūkcietējus nav morāls pienākums.

4

Sadaliet klasi četrās-sešās komandās, izdaliet dažādos aprakstus.

Iesakiet katrai komandai apspriest šādus jautājumus:

Kādu problēmu šī atbalsta kampaņa vēlas atrisināt? Kāpēc problēma ir svarīga?

Sargeņģelis - dot iespēju jaunajiem vecākiem no sociāli nelabvēlīgām un netreti trūcīgām ģimenēm, socializēties, vienlaikus ieinteresēt viņus uzlabot situāciju un prasmēm parūpēties par saviem bērniem. Svarīgi parādīt jaunajiem vecākiem kā atrast izeju no nabadzības, redzēt citu vidi, spēt pielāgoties, sazināties, mācīties, lai saglabātu savas tiesības pašiem rūpēties par ģimeni.

Paēdušai Latvijai - lai pabarotu trūkcucietējus. Tas ir svarīgi, jo ceturtajai daļai latviešu nav naudas pārtikas iegādei, nav iespējas pilnvērtīgi pašiem.

Nodarbinātības Valsts Aģentūra: dod iespēju bezdarbniekiem sniegt prasmes, lai palīdzētu tiem, kuri nespēj atrast darbu, atgriezties darba tirgū. Tas ir svarīgi, jo, strādājot, cilvēki var ne tikai rūpēties par sevi, bet arī dot savu ieguldījumu sabiedrības labklājībā, pilnveidoties, sazināties.

Dzīvnieku Draugs - lai samazinātu ielu kaķu populāciju, uzlabotu viņu dzīves kvalitāti un tuvumā dzīvojošiem iedzīvotājiem. Tas ir svarīgi, jo ielu kaķi cieš, izplata slimības un rada neērtības iedzīvotājiem.

Skriesim kopā par Nēpālas bērniem - miljons nēpāliešu bērnu nevar mācīties, jo zemestrīce iznīcinājusi skolas. Tas ir svarīgi, jo tikai izglītota valsts var uzplaukt.

Pārtika uz riteņiem – Maltā nabadzībā dzīvojošu vecāko cilvēku barošanai. Tas ir svarīgi, jo viņi nevar par sevi parūpēties - viņi vairs nevar strādāt, un ar pensijām un pabalstiem nepietiek.

Kādi ir šīs problēmas cēloņi?

Apspriediet iespējamus cēloņus - kas izraisa nabadzību, vai tie ir nelabvēlīgi, negaidīti, negatīvi vides apstākļi. Pie vainas var būt situācija, kad nabadzība tiek pārnesta no paaudzes paaudzē. Cilvēkiem var pietrūkt zināšanu un prasmju, lai sasniegtu viņu nodarbinātības potenciālu. Iespējams, ka nabadzību izraisa nepietiekamas pensijas nepilnīgā politiskā sistēmā, kaut arī cilvēks ir strādājis un uzkrājis, vai pabalsti, kas ir pietiekami, lai izdzīvotu, nemudina viņus pašus ķerties pie darba.

Kas, jūsaprāt, ir cilvēki, kuri uzņemas iniciatīvu vai vēlas dot savu ieguldījumu? Kāpēc viņi to dara? Kādus morāles priekšrakstus viņi ievēro?

Tie ir empātiski cilvēki. Varbūt personīgi vai tuvā vidē saskārušies ar šo problēmu. Viņi atzīst šo problēmu par ārkārtīgi svarīgu, viņi redz, ka tā netiek atrisināta vai atrisināta neefektīvi, neiejūtīgi. Empātija, draudzība, solidaritāte, atbildība.

Vai jūs pats piedalītos atbalsta kampaņā? Kā un kāpēc?

Jūs varat dot ieguldījumu ne tikai ar naudu, bet arī piešķirot savu laiku, izmantojot prasmes vai atbalstot lietas, kas jums vairs nav vajadzīgas. Piemēram, jūs varat ziedot bērnu pasaku grāmatas bērnu centram, iemācīt viņiem lasīt, izveidot Facebook lapu un tādējādi veicināt publicitāti un līdzekļu vākšanu.

Kā jūtas tie, kuriem palīdz, pateicīgi vai varbūt apvainoti?

Mudiniet skolēnus domāt, kā palīdzēt grūtībās nonākušajiem, tos neaizvainojot. Kā vislabāk reaģēt uz konkrētām nepatīkšanām, kā iedziļināties katrā atšķirīgajā situācijā.

Ieteikumi darbam grupā:

- Iesakiet atrast trīs principus, kas jāievēro nevalstiskām organizācijām, lai palīdzētu nabadzīgajiem?

Veiciniet pārdomas par to, vai tam nepieciešama personība, patiesa vēlme palīdzēt. Ņemiet vērā, ka ir svarīgi ievērot ģimenei līdzīgus principus, jo nepatīkšanu gadījumos visbiežāk mēs vērsamies pēc palīdzības pie ģimenes, radniekiem, jo viņu palīdzību uzskata par ne tikai visefektīvāko, bet arī visiejūtīgāko.

- Izmantojiet zīmuli, lai sarunā iesaistītu visus komandas locekļus. Skolēns, kuram tas ir rokā - izsaka savu viedokli un nodod to citam.

- Lūdziet katrai komandai tos pierakstīt.

- Katra komanda īsi iepazīstina ar savu situāciju un izvērtētajiem principiem. Balsojot klasē, izvēlieties 3-5 no vissvarīgākajiem principiem.

5

Noskatieties videoklipu: <https://www.youtube.com/watch?v=Kd4oHAWqq0A> (angļu valodā)

Vai arī lūdziet skolēnus iejusties situācijā un piedalīties filozofa Pītera Singera domāšanas eksperimentā.

Iedomājieties, ka jūs steigties svinēt Radošā konkursa balvas saņemšanas ceremoniju. Jūsu parastais maršruts ved cauri parkam pie dīķa. Diena ir skaista, saulaina. Jums mugurā svētku drēbes, jaunas kurpes un frizūra, kas tikko ieviesta pie friziera. Negaidīti pamaniet, ka dīķī slīkst bērns. Jūs esiet vienīgais, kurš varat viņam palīdzēt, apkārt neviena vairāk nav. Dīķis nav dziļš, un jūs varat viegli izvilkt bērnu. Tikai jāreķinās, ka tiks sabojātas jaunas drēbes, apavi, frizūra. Tas viss maksāja apmēram 150 eiro. Kā arī Jūs kavējiet ballīti.

Apspriediet:

- Vai jūsu pienākums ir palīdzēt slīkstošam bērnam?
- Vai palīdzība slīkstošam bērnam ir svarīgāka nekā 150 eiro zaudēšanu (sabojātas drēbes)?
- Vai jūsu lēmums mainītos, ja dīķa tuvumā būtu vairāk cilvēku, kas varētu palīdzēt?
- Vai jūsu lēmums mainītos, ja bērnam, kurš atrodas kaut kur tālu citā valstī, draud nāve, un jūs varētu viņam palīdzēt par tādu pašu cenu? Piemēram, pārskaitot 150 eiro Āfrikas bērnu bada novēršanai?
- Vai attālums un tautība maina jūsu morālo pienākumu?

Veiciniet diskusijas, dažādus viedokļus, pats galvenais, lai tie ir balstīti uz piemēriem, personīgo pieredzi, rentabilitāti utt. Lielākoties neviens nešaubās par nepieciešamību glābt bērnu, nedomājot par sabojātām drēbēm un zaudējumiem, taču, runājot par badā mirstošiem Āfrikas bērniem, ir vairāk praktisku jautājumu un vilcināšanās: vai mēs varam būt droši, ka atbalsts nonāks pie tiem, kuriem tas visvairāk vajadzīgs? Vai valdībai vai starptautiskām organizācijām par to nevajadzētu rūpēties? Varbūt tā nav mana atbildība?

6

Projekts: darbība (pirmais solis - problēmas identificēšana).

- Sadaliet skolēnus komandās pa 4-6 (visās 3 nodarbībās šīm komandām būs jāstrādā kopā).
- Palūdziet noteikt visakūtāko problēmu, kas saistīta ar nabadzību.

Piemēram, nabadzība tiek nodota no paaudzes paaudzē; pensionāri nevar izdzīvot pēc aiziešanas pensijā; ir valstis, kur cilvēkiem trūkst dzeramais ūdens.

- Ar 3 argumentiem pamatojiet, ka šī problēma ir patiešām svarīga.

Piemēram, tikai izprotot darba nozīmīgumu, varēs izklūst no nabadzības. Pārtika un dzeramais ūdens ir izdzīvošanai nepieciešami.

- Nosakiet, kas visvairāk vajadzīgs cilvēkiem, kuri saskaras ar šo problēmu.

Piemēram, iemācīties kādu amatu, lai parūpētos par sevi.

→ Jūs esat skolēni un pašlaik vēl nestrādājat, lai nopelnītu naudu, izdomājiet pēc iespējas vairāk iespēju, kā palīdzēt identificētās problēmas risināšanā nevis ar naudu, bet gan ar savām prasmēm, laiku, zināšanām, savu laiku nokalpojušiem priekšmetiem utt.

Piemēram, ziedojiet bērniem pasaku grāmatas, iemāciet viņiem lasīt.

Pašnovērtējums.

Pēc šīs stundas skolēniem vajadzētu:

→ Zināt, kas ir nabadzība.

Personas vai sabiedrības grupas situācija, kurai raksturīga nespēja nodrošināt savas vajadzības (pārtika, dzeramais ūdens, pajumte, veselības un izglītības pakalpojumi).

→ Zināt iespējamās nabadzības cēloņus.

Nelabvēlīgi, negaidīti, neatbilstoši vides apstākļi vai parādības, piemēram, zemestrīce Nepālā. Pie vainas var būt situācija, kad nabadzība tiek pārnesta no paaudzes paaudzē. Cilvēkiem var pietrūkt zināšanu un prasmju, lai sasniegtu viņu nodarbinātības potenciālu. Iespējams, ka nabadzību izraisa nepietiekamas pensijas nepilnīgā politiskā sistēmā, kaut arī cilvēks ir strādājis un uzkrājis, vai pabalsti, kas ir pietiekami, lai izdzīvotu, nemudina viņus pašus ķerties pie darba.

→ Prast minēt nabadzības piemērus.

Izsalkuši bērni Āfrikā. Kaimiņi, kuriem trūkst naudas pārtikai.

→ Zināt, kā jūs varat personīgi palīdzēt nabadzības problēmas risināšanā.

Ziedojiet naudu, pavadiet laiku, izmantojiet prasmes un zināšanas, lai palīdzētu.

→ Zināt, kā sabiedriskās organizācijas veicina nabadzības izskaušanu.

Mobilizē līdzekļus vai citus resursus, lai risinātu problēmas un palīdzētu tās atrisināt.

→ Izprast morālās vērtības, kas veicina palīdzību tiem, kam tā nepieciešama.

Empātija, mīlestība, pieķeršanās, solidaritāte, altruisms, pateicība, līdzcievība.

Skolēnu ziņā ir izlemt, vai viņi var atbildēt uz šiem jautājumiem. Ja nē, jāuzrunā skolotājs, lai saņemtu palīdzību un izprastu tēmu.